

PLÁN PODPORY NADÁNÍ

Školní rok 2024 / 2025

a

školní rok 2025/2026

Základní škola a Mateřská škola Ořechov, okres Brno – venkov, příspěvková organizace

Komenského 2, 664 44 Ořechov, IČO: 494 58 949

www.zsorechov.cz

Obsah

1. ÚVOD	3
2 . TEORETICKÝ ZÁKLAD.....	4
2.1. Typologie nadaných dětí podle Šárky Portešové	4
2.2. Typy inteligencí podle Howarda Gardnera.....	5
2.3. Některé rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem	6
3. SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH DĚTÍ A ŽÁKŮ.....	7
3.1. Školní koordinátor podpory nadání	7
3.2. Školní poradenské pracoviště	8
3.3. Pracovní skupina zaměřená na podporu nadání či rozvoj silných stránek žáků	8
3.4. Systematický screening, vyhledávání nadaných	8
3.5. Zapojení do sítě podpory nadání	9
3.6. Partnerství školy s dalšími školami pečujícími o nadané	10
3.7. Organizace a obsah vzdělávání	10
3.8. Materiální vybavení	10
3.9. Měření kvality (úspěšnosti) zavedeného systému	11
4. PÉČE O PEDAGOGICKÝ SBOR	11
4.1. Další vzdělávání pedagogických pracovníků a školního koordinátora podpory nadání	11
4.2. Péče o duševní zdraví a pohodu zaměstnanců školy	11
5. ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O PROBLEMATICE NADÁNÍ	12
5.1. Osvětové působení vůči rodinám, veřejnosti a žákům	12
5.2. Sponzoring	12
6. ZÁVĚR.....	12

1. ÚVOD

Tento plán nadání má snahu rozvíjet a konkretizovat ŠVP ZV, kapitolu Zabezpečení vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných Základní školy a Mateřské školy Ořechov. Je vytvořen na dva po sobě jdoucí školní roky, 2024/2025 a 2025/2026.

Péče o nadané děti je zakotvena ve školském zákoně: Zákon č. 516/2004 Sb., vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Školský zákon konkrétně v §17 – 19 pojednává o různých možnostech přístupu k talentovaným žákům.

Za **nadaného žáka** se považuje žák, který při adekvátní podpoře vykazuje ve srovnání se svými vrstevníky vysokou úroveň v jedné či více oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Pro nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků školy v některých předmětech. Nadaným žákům lze v souladu s vývojem jejich školních dovedností rozšířit obsah vzdělávání nad rámec stanovený příslušným vzdělávacím programem nebo umožnit účast na výuce ve vyšším ročníku.

Mimořádně nadaným žákem se považuje žák, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech rozumových schopností, v pohybových, manuálních, uměleckých nebo sociálních dovednostech.

Mimořádné nadání, včetně vzdělávacích potřeb žáka s mimořádným nadáním, zjišťuje a prování školské poradenské zařízení ve spolupráci se školou, která žáka vzdělává. Pokud se nadání žáka projevuje v oblastech pohybových, manuálních nebo uměleckých dovedností, vyjadřuje se školské poradenské zařízení zejména ke specifikům žákovy osobnosti, která mohou mít vliv na průběh jeho vzdělávání, a míru žákova nadání zhodnotí odborník v příslušném oboru, jehož odborný posudek žák nebo zákonný zástupce žáka školskému poradenskému zařízení poskytne.

Rozvoj a podpora mimořádných schopností by měla být zajištěna a organizována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost a šíři obvyklé vzdělávací nabídky. Vzdělávání mimořádně nadaného žáka se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu (dále jen IVP). IVP vychází ze školního vzdělávacího programu školy, závěrů psychologického a speciálně pedagogického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka. Pro zpracování IVP platí stejná pravidla jako při zpracování IVP pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami - vypracován po nástupu mimořádně nadaného dítěte do školky / školy, nejpozději však do 1 měsíce po zjištění jeho nadání.

Tento plán nadání má za cíl zajistit systematickou podporu nadání všech žáků, neboť si myslíme, že každý žák má určité nadání, které chceme poznat, podporovat a rozvíjet.

2 . TEORETICKÝ ZÁKLAD

2.1. Typologie nadaných dětí podle Šárky Portešové

Každé dítě je individualita a platí to i o dětech, které vykazují nadprůměrné rozumové schopnosti. Domníváme se, že z toho je vždy nutné při diagnostikování a hodnocení všech dětí vycházet. Níže popsaná typologie nadaných dětí nemá sloužit k „zaškatulkování“ jednotlivých dětí ve školní třídě k příslušným typům a kategoriím. Chceme ukázat, s jakými možnými obecnými typy nadaných dětí může učitel nejčastěji počítat. Podle Bettse a Neihartové (1988) existuje 6 základních typů nadaných dětí:

Úspěšné nadané dítě

Učitel toto dítě často správně identifikuje. Je to dítě, které se velmi dobře učí, má samé jedničky, dovede jednat s dospělými, je poslušné a nemá žádné problémy chování.

Vysoce tvořivé nadané dítě

Takové dítě stále vymýšlí něco nového, experimentuje. Je pro něj obtížné přizpůsobit se pevnému školnímu systému. Opravuje dospělé, chce měnit školní pravidla, špatně se ovládá. Chování takových dětí bývá velmi konfliktní.

Nadané dítě maskující své schopnosti

Takové dítě obvykle schovává, maskuje své skutečné, často nadprůměrné schopnosti jen proto, aby bylo přijato ostatními spolužáky. Obecně platí, že tyto děti mívají velmi nízké sebevědomí i sebehodnocení a často jsou velmi frustrovány. Tento typ se často týká nadaných dívek, zejména na počátku střední školy.

„Ztroskotané, odpadlé“ nadané dítě

Dítě tohoto typu stojí často v opozici, proti všem a všemu. Protestuje proti dospělým, rodičům i učitelům, kamarádům, sourozencům, proti celé společnosti. Je stále nespokojeno a dává to najevo. Také ono má snížené sebevědomí, a zároveň má pocit, že mu nikdo nerozumí. Buď vyrušuje nebo zcela již rezignovalo, ztratilo motivaci a odmítá jakoukoliv školní činnost. Nedělá školní úkoly a nepřipravuje se. Jeho školní výkony bývají velmi nevyrovnané, hodnocení průměrné až podprůměrné.

Nadané dítě s určitou vývojovou poruchou (nejčastěji se specifickou vývojovou poruchou učení)

Tyto děti bývají velmi nadané, ale jejich školní výsledky tomu zdaleka neodpovídají. Jejich školní zadání bývají často nedokončena, nejsou schopny pracovat pod časovým tlakem a bojí se jakéhokoliv selhání. Většinou jsou hodnoceny jako žáci s průměrnými schopnostmi.

Autonomní nadané dítě

Toto dítě bývá velmi nezávislé, vystačí si samo se sebou. Je schopno riskovat, má velmi pozitivní sebehodnocení a využívá školní vzdělávací systém tak, aby z něj sám měl co nejvíc užitku.

Literatura: Betts, G.T., Neihart, M. (1988) Profiles of gifted and talented. In: Gifted Child Quarterly, 32 (2), 248–253.

2.2. Typy inteligencí podle Howarda Gardnera

Na základě výzkumů z oblasti psychologie a etnologie i zkoumáním schopností výjimečně nadaných jednotlivců minulosti i současné doby vytýčil Gardner svou teorii vícečetné inteligence – teorii několika vzájemně poměrně nezávislých typů lidské inteligence: jazykové, hudební, logicko-matematické, vizuálně-prostorové, tělesně-pohybové, intrapersonální (zaměřené na vlastní citový život) a interpersonální (zaměřené na jiné lidi) a přírodní. Různým lidem jsou tyto druhy inteligence dány v různé míře.

Hudební inteligence

Schopnost operovat mechanismy zodpovědnými za hudební rytmus, za výšku tónů a tónbarvu hudby, vnímat, rozlišovat a interpretovat hudební podněty. Je to raný typ inteligence, rozvíjí se v dětství a vyznačuje se porozuměním melodii, rytmu i barvě hudby. Jeho součástí je také schopnost vnímat a rozumět emocionální stránce hudby.

Vizuálně-prostorová inteligence

Schopnost uvažovat ve třech rozměrech. Hlavními zvláštnostmi lidí vybavených tímto typem inteligence jsou výrazná představivost, schopnost myšlenkové manipulace živými představami, umělecké dovednosti a prostorové myšlení. Předpokládá navigační schopnosti a umění orientace v prostoru.

Verbálně-jazyková inteligence

Předpoklad vyjadřovacích a komunikačních schopností. Vysoce rozvinutá verbálně-jazyková inteligence znamená nejenom dokonalé zvládnutí sémantiky (porozumění významu slov), fonologie (zvuků a jejich vzájemné interakce) a syntaxe (pravidla řazení slov ve větě), ale především praktickou aplikaci těchto znalostí v nejrůznějších oblastech a na nejrůznějších úrovních lidské komunikace. Vyznačuje se rovněž schopností používat v mluvě složité konstrukce s cílem objasnění lidskému chápání obtížně srozumitelných fenoménů a pojmů.

Logicko-matematická inteligence

Vypovídá o schopnosti řešení neverbálních problémů, práce s abstraktními symboly, čísly a znaky a exaktního myšlení vůbec. Umožňuje člověku chápat příčinu a důsledek, počítat, uvažovat, provádět složité matematické a logické operace a náročné úkoly, řídit induktivní a deduktivní myšlenkové procesy.

Tělesně-pohybová inteligence

Znamená silně vyvinutý smysl pro načasování pohybů, koordinaci celého těla a manipulaci s různými objekty. Umožňuje dokonalé ovládnutí těla za přesně stanoveným účelem. Zahrnuje schopnost jemné manipulace s předměty i schopnost zkoordinovaných pohybů celého těla.

Interpersonální inteligence

Schopnost postihovat a rozlišovat jednotlivé projevy jiných, vnímat úmysly a přání ostatních, a na tomto základě s nimi jednat. Umožňuje navazovat vztahy s ostatními lidmi s využitím jak verbálních, tak neverbálních prostředků.

Intrapersonální inteligence

Schopností porozumět sám sobě, uvědomovat si, chápat a adekvátně hodnotit vlastní emoce a myšlenky a na tomto základě ovládat vlastní projevy a jednat.

Přírodní inteligence

Umožňuje správně nazírat jevy a vztahy živé a neživé přírody, rozumět jejich propojení a vzájemné závislosti.

2.3. Některé rozdíly mezi bystrým a nadaným dítětem

Řada učitelů dovede dobře nadané dítě identifikovat. Vychází při tom z vlastní pedagogické zkušenosti a praxe. Některé pedagogické výzkumy však ukazují, že **učitelé často zaměňují projevy chování rozumově nadaného dítěte s dítětem šikovným, bystrým** (Cvetkovič – Lay, 1998). Jak bystré, tak rozumově nadané dítě má specifické vzdělávací potřeby a potřebuje k optimálnímu rozvoji podněty a vzdělávací materiály, které odpovídají jeho kognitivní úrovni. Níže uvedená tabulka ukazuje některé typické rozdíly v chování.

BYSTRÉ DÍTĚ	NADANÉ DÍTĚ
Umí odpovídat.	Klade další otázky.
Zajímá se.	Je zvědavé.
Má dobré nápady.	Má neobvyklé nápady.
Odpovídá na otázky.	Zajímají jej detaily, rozpracovává, dokončuje.
Je vůdcem skupiny.	Je samostatné, často pracuje samo.
Jednoduše se učí.	Většinu už zná.
Mezi vrstevníky je oblíbeno.	Víc mu vyhovuje společnost starších dětí.
Chápe významy.	Dělá závěry.
Přesně kopíruje zadání řešení.	Vytváří nová řešení.
Dobře se cítí ve škole, školce.	Dobře se cítí, když se učí (něco nového).
Přijímá informace.	Využívá informace.
Je vytrvalé při sledování.	Sleduje pozorně.
Je spokojené s vlastním učením a výsledky.	Je velmi sebekritické.

Literatura: Cvetkovič–Lay, J. (1995) Ja choču i mogu više. Priručnik za odgoj darovitě djece od 3 do 8 godina. Zagreb, Alinea.

3. SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ NADANÝCH DĚTÍ A ŽÁKŮ

3.1. Školní koordinátor podpory nadání

Školním koordinátorem nadání je Mgr. Jana Mašová, která je zároveň školním speciálním pedagogem.

Náplň práce

- vypracovává a vyhodnocuje plán podpory nadání,
- ve spolupráci s ostatními pedagogy vytváří strategii školy v podpoře nadání,
- zajišťuje komunikaci mezi školou a rodiči, rodiči a učiteli,
- zjišťuje a zajišťuje potřeby školy pro efektivní podporu nadání,
- má na starosti pomůcky, literaturu a další materiály pro podporu nadání a případně zajišťuje jejich přehled a další rozšiřování,
- zajišťuje pro učitele vzdělávání v oblasti podpory nadání,
- sestavuje přehled nominovaných a diagnostikovaných nadaných žáků (měl by mít celkový přehled o všech podporovaných žácích),
- spolupracuje s celým pedagogickým sborem a zejména s třídními učiteli,
- spolupracuje s dalšími školskými zařízeními, jako jsou PPP, SPC, krajská síť podpory nadání, další školy a vzdělávací instituce,
- sám se neustále vzdělává v oblasti podpory nadání.

Úkoly pro tyto školní roky

- pokračovat ve spolupráci s PPP Brno Hybešova – s psychologem a speciálním pedagogem, kteří budou nadále:
 - pomáhat s diagnostikou nadaných dětí v předškolní třídě, přípravné třídě a žáků na základní škole,
 - metodicky pomáhat pedagogům,
- zapojit školu do krajské sítě podpory nadání a dalších institucí, které se věnují vzdělávání nadaných dětí,
- spolupráce s PdF MU, SVČ Lužánky, JCMM,
- spolupracovat se ZŠ, které se věnují ve zvýšené míře podpoře nadaných žáků a dětí – sdílení dobré praxe,
- pokračovat v testování žáků 1. stupně prostřednictvím diagnostického systému INVENIO,
- sledovat další možnosti testování a identifikace nadaných dětí a žáků MŠ a ZŠ, kteří mohou být podle předběžných zjištění nadanými žáky – např. Nadaný prvňáček, posuzovací škály NOMI a IDEMA,

- nadále vést seznam vytipovaných žáků v různých oblastech nadání a pravidelně vyhodnocovat rozvoj těchto žáků,
- vzdělávat se v oblasti podpory nadání
- průběžné vyhodnocení plánu podpory nadání na konci školního roku 2024/2025.

3.2. Školní poradenské pracoviště

Vedoucí školního poradenského pracoviště:

Mgr. Ivana Šmídová – ředitel školy

Členové školního poradenského pracoviště:

Mgr. Helena Škondrová – zástupce ředitele pro MŠ a 1.stupeň ZŠ

Mgr. Kateřina Nováková – zástupce ředitele pro 2. stupeň ZŠ

Mgr. Jana Adamusová – výchovný poradce

Mgr. Jana Mašová – speciální pedagog

Mgr. Michaela Pelikánová – metodik prevence

3.3. Pracovní skupina zaměřená na podporu nadání či rozvoj silných stránek žáků

Pracovní skupina bude zřízena v 1. pololetí školního roku 2024/2025.

Úkoly pro školní rok 2024/2025

- stanovit členy skupiny a jejich funkce,
- stanovit cíle skupiny.

Úkoly pro školní rok 2025/2026

- průběžné zhodnocení stanovených cílů,
- nastavení nových cílů.

3.4. Systematický screening, vyhledávání nadaných

Mateřská škola

Úkoly pro tyto školní roky

- provádět screening nadání ve třídách starších dětí a v přípravných třídách,

- využívat testy dětských dovedností, dotazníky a další materiály, se kterými seznámí učitelky MŠ školní koordinátorka nadání (NOMI),
- sledovat dětské zájmy, rychlost rozvoje dítěte v různých oblastech činností,
- účastnit se schůzek či porad, konzultovat podporu nadaných dětí v činnostech mateřské školy a připravovat vhodné podmínky rozvoje nadání v navazujícím 1. ročníku ZŠ.

Základní škola

Úkoly pro tyto školní roky

- učitelé ve svých třídách a vyučovacích předmětech provádějí průběžně identifikaci nadaných žáků, mají o nich přehled, svá zjištění konzultují při osobních schůzkách či poradách a domlouvají další postup při jejich vzdělávání,
- na 2. stupni nadále pokračovat v realizaci dělených hodin dle stupně pokročilosti ve všech vyučovacích hodinách AJ,
- pokračovat v testování žáků 1. stupně prostřednictvím diagnostického systému INVENIO – dle možností financování,
- v 1. a 3. čtvrtletí školního roku 2024/2025 provádět screening nadání v dalších ročnících – možné využít dotazník (bude vytvořen), informace o umístění žáků v nejrůznějších soutěžích a olympiádách, znalosti o dětských zájmech apod., případně testy dětských dovedností (Proškoly.cz),
- využívat další testy a materiály, které zajišťuje školní koordinátorka podpory nadání – Posuzovací škály a didaktické testy k vyhledávání nadaných žáků (IDENA),
- na konci školního roku 2025/2026 vyhodnotit, jak se daří rozvíjet nadání vytipovaných žáků.

3.5. *Zapojení do sítě podpory nadání*

Úkoly pro tyto školní roky

- školní koordinátor podpory nadání zapojí školu do krajské skupiny nadání, případně do národní sítě podpory nadání – Mgr. Dana Veselá – krajský koordinátor podpory nadání,
- spolupráce s PdF MU – Mgr. Veseláková Jana, Mgr. Jitka Panáčová, PhD., Mgr. Irena Budínová, Ph.D.,
- zvážit spolupráci s Mensou, Quidem či jinou organizací, která se podporou nadání zabývá.

3.6. Partnerství školy s dalšími školami pečujícími o nadané

Navázán kontakt se ZŠ Didaktis Brno a ZŠ Masarova Brno – sdílení dobré praxe. Sdílení zkušeností ve vzdělávání nadaných žáků na pravidelných setkáních školních speciálních pedagogů – 1x měsíčně, PPP Brno.

Úkoly pro tyto školní roky

- spolupracovat se ZŠ, která se věnuje ve zvýšené míře podpoře nadaných žáků a dětí,
- provádět vzájemné návštěvy, hospitace – sdílení dobré praxe.

3.7. Organizace a obsah vzdělávání

Úkoly pro tyto školní roky

- vytvořit vzdělávací systém pro nadané a mimořádně nadané žáky ve všech ročnících školy,
- do vzdělávacího systému pro nadané žáky zařadit aktivity zaměřené na podporu nadání (např. klub deskových her, kroužek matematicko-logického myšlení, projektové vyučování, badatelství, čtenářské dílny),
- podpořit individualizaci vzdělávání nadaných přímo ve vyučovacích hodinách v jejich kmenové třídě,
- umožnit nadaným žákům účast na výuce ve vyšším ročníku,
- možnost realizace tzv. vytahovaných hodin – 1. stupeň,
- zapojovat nadané žáky do různých soutěží a olympiád,
- možnosti spolupráce se SŠ – projektové hodiny apod.
- zadávat diferencované úkoly pro práci ve škole i pro domácí přípravu,
- naplňovat přestávky pohybem, hrami a klidovými aktivitami – prostředek pro odbourávání stresu.

3.8. Materiální vybavení

Úkoly pro tyto školní roky

- obnovovat průběžně vybavení školy výpočetní technikou – její aktivní využití ve výuce,
- zakoupit a využívat robotické stavebnice a školní roboty v předmětu Informatika a digitální gramotnost,
- pedagogům poskytovat materiály, které mohou využít běžně ve výuce (obsahující obohacující učivo pro nadané žáky) – sdílené OneDrive,
- možnost zavést odpočinkové a studijní zóny ve třídách nebo veřejných prostorách školy encyklopediemi, knihami, hrami, hlavolamy apod. (dle prostorových možností školy),

- maximálně využívat zakoupené licence – přístupy na výukové portály, do výukových programů, pro online výuku, testování apod.,
- zajistit volnočasové aktivity pro žáky nadané.

3.9. Měření kvality (úspěšnosti) zavedeného systému

Úkoly pro tyto školní roky

- stanovit kritéria a nástroje, které budou mít vypovídací hodnotu o úspěšnosti systému,
- vytvořit systém měření kvality systému nadání,
- na konci školního roku 2025/2026 vyhodnotit kvalitu systému a zavést případné změny ke zlepšení úrovně tohoto systému.

4. PÉČE O PEDAGOGICKÝ SBOR

4.1. Další vzdělávání pedagogických pracovníků a školního koordinátora podpory nadání

Úkoly pro školní roky

- proškolení pedagogické pracovníky v problematice podpory nadání – akreditované programy, samostudium,
- pokračovat v systematickém vzdělávání pro školního koordinátora podpory nadání.

4.2. Péče o duševní zdraví a pohodu zaměstnanců školy

Úkoly pro školní roky

- podporovat příjemné klima školy, vytvořit spolupracující, tvořivý a podporující se pedagogický sbor,
- podporovat soukromé odpočinkové, kulturní, sportovní a rehabilitační aktivity z prostředků FKSP,
- zajistit konání teambuildingu pro všechny zaměstnance,
- podporovat společné akce zaměstnanců.

5. ŠÍŘENÍ POVĚDOMÍ O PROBLEMATICE NADÁNÍ

5.1. Osvětové působení vůči rodinám, veřejnosti a žákům

Úkoly pro školní roky

- šířit povědomí o problematice nadání prostřednictvím webových stránek školy,
- motivovat žáky k hledání vlastního nadání a jeho rozvíjení.

5.2. Sponzoring

Úkoly pro školní roky

- oslovit zástupce obce Ořechov, organizace podporující nadání, případně firmy,
- získat podporu těchto firem, organizací a obce Ořechov pro konání akcí, realizaci exkurzí nebo pořízení potřebného vybavení pro všechny žáky školy v následujících školních letech.

6. ZÁVĚR

Tento projekt znamená pestrou nabídku rozvoje osobnosti dítěte za jeho aktivní účasti. Je před námi mnoho práce, ale věříme, že dokážeme vytvořit školu, která podporuje rozvoj osobnosti jednotlivých dětí a žáků.

Cílem je vést žáky k využití svých předpokladů, k rozvoji nadání, rozšíření znalostí a dovedností, ale také získání sebevědomí. To vše pak dokázat uplatnit při volbě povolání a ve společnosti.

Tento plán nadání bude vyhodnocen na konci školního roku 2025/2026.

V Ořechově dne 10.9.2024

.....
Mgr. Jana Mašová
koordinátor podpory nadání

.....
Mgr. Ivana Šmídová
ředitel ZŠ a MŠ Ořechov